

Debattinnlegg av Terje Riis-Johansen, fylkesvaraordfører i Telemark og leder av politisk koordineringsgruppe, Bystrategi Grenland.

Fylkestinget 12. juni 2024, Bø hotell i Telemark.

For 10 år siden ble det laget en ikke alt for optimistisk bypakke-grafitti i Skien sentrum. Budskapet var preget av den tids debatt – og kritikk – mot den da vedtatte Bypakka. Skien ble sagt å være på vei mot undergangen. Mange mente det samme i Porsgrunn. En del av det samme hører vi dag, selv om styrken i bypakkekritikken nå er som en mild bris å regne – sammenlignet 2013-2014.

For i dag inviteres Fylkestinget til å vedta fortsatt utvikling i Grenland. En utvikling som kan gjennomføres ved at det tilføres opptil 5 milliarder kroner, hvis Bypakke Grenland fase 2 i dag får ja.

Det betyr i praksis ca. 100 millioner kroner til drift og 300 millioner i investeringer i vegnettet i Grenland. Hvert år.

Fylkeskommunen stiller til investeringene med en egenandel på om lag 33 mill kr i året i fase 2. Når vi vet at vi har et samlet budsjett på 381 millioner kroner til drift og vedlikehold av fylkesveinettet - for hele Telemark - sier det egentlig alt.

For samferdselstelemark vil et bypakke-nei være en katastrofe.

Det at transportsystemet i Grenland fungerer godt har betydning for alle i Telemark som reiser til, fra eller gjennom byområdet med bil eller buss. Kombinasjonsbilletten for buss-tog til Grenland på Vestfoldbanen gjør det i tillegg vesentlig billigere å reise til Grenland med tog. Og det gode busstilbudet gjør det enkelt å komme seg rundt.

Målet!

Grenland som et bærekraftig og konkurransedyktig byområde har vært målet med bypakka. Det er det fortsatt.

- Vi må kutte utslipp.
- Vi må ta bedre vare på landbruksjord, biologisk mangfold og natur.
- Og vi må redusere den lokale forurensingen – også fra trafikken.

Dette må vi klare samtidig som vi øker verdiskapningen og bedrer fremkommeligheten for næringstransporten.

-Og får flere til å være fysisk aktive.

Det er Bypakke Grenland på 30 sekunder. Og det er visjonen for Grenland om 10 år og om 50 år.

Fremtidens Grenland er ikke kø, kaos, utslipp og svevestøv!

Tiltak for å nå målene!

Dette krever konkret politikk:

- Det krever eksempelvis et knutepunkt i Porsgrunn som utnytter områdets unike arealressurser.
- Det krever togstopp i Skien Sentrum – for å gjøre det lettere å velge kollektivt – og å velge sentrum for etablering av kontorarbeidsplasser.

Sentrumsutvikling!

Da jeg kom inn i Skien bystyre og Telemark fylkesting i 1991 var boligbygging på østsiden av Gjerpensdalen den store planen. Det ville vært en katastrofe for kulturlandskap, friluftsliv og landbruk. Det ble heldigvis skrinlagt.

By- og sentrumsutvikling er motsvaret til ukritisk å ta nye arealer i bruk. Bare gjennom god sentrumsutvikling kan vi vare på byenes omland. Vi må bygge og utvikle grå sentrumsarealer og la naturen få utvikle seg på det som fortsatt er grønt.

Sentrumsutvikling er derfor å tenke helhet.

- Det er å følge opp internasjonale avtaler om klima og natur.
- Det er å se mulighetene for god ressursbruk i Grenland.
- Det er å legge til rette for effektiv transport.
- Det er å skape gode møteplasser for mer enn biler og eksos.

Den store sammenhengen!

For å få en bypakke gjennom i Stortinget er det viktigste kravet at bypakka har en realistisk budsjettering. Det har Bypakke Grenland.

- Vår bypakke er gjennomførbar.
- Den er relativt liten.
- Den har lave bomtakster.
- Den bygger på det vi har
- Den har mange små prosjekter som kan skaleres
- Den bidrar til å nå nullvekstmålet

For å få belønningsmidler tydeliggjøres kravet om nullvekst i trafikken. Kan vi ikke sannsynliggjøre nullvekst får vi ingen penger. I år får vi 94 millioner – fordi vi så langt har nådd nullvekstmålet. Totalt har vi fått 780 millioner statlige belønningkroner.

Når vi skal i nye forhandlinger må vi igjen klare å sannsynliggjøre nullvekst. Det foreligger ingen realistiske alternativer til Bypakke Grenland og bompenger for å nå nullvekstmålet Grenland. Videreføring av bompenger med ny takst for elbiler er det som virker mest.

Det å hevde at Bypakke Grenland ikke trengs for å få belønningsmidler er derfor en påstand helt uten rot i virkeligheten. Et nei til Bypakke Grenland er derfor et nei til belønningsmidler – og til et av Norges beste busstilbud.

Lenger fremme er en byvekstavtale en ytterligere mulighet. I forslaget til ny nasjonal transportplan er oppstartstidspunkt for en byvekstavtale mellom Grenland og staten ikke tidfestet. Samferdselsministeren har pekt på slutten av dette 10-året som det mest realistiske.

Jeg vil sterkt oppfordre regjering og Storting til å forsere dette. Så snart Stortinget har vedtatt en bompengeproposisjon for Bypakke Grenland, bør regionen inviteres til forhandlinger - Som i Nedre Glomma og Kristiansand. Det blir en stor politisk jobb å få dette til. Den jobben starter i morgen.

Byvekstavtalen bygger på samme prinsipper som belønningsavtalen, men som samferdselsministeren sa i møte med Telemark tidligere i vår; arealpolitikk vil bli et mye viktigere tema i fremtidige avtaler. Det er liten grunn til å tro at staten vil premiere byområder med en byvekstavtale - dersom de samme byområdene ikke følger opp statlige målsettinger i arealpolitikken.

Lang vei – og samarbeid!

Det har vært en lang vei frem til dagens forslag til vedtak. Noen tilbakeslag har vært større enn andre. I dag telles kun seiere.

De kan telles på grunn av en ting: Vilje til samarbeid.

- Takk til Skien, Porsgrunn og Siljan.
- Takk til vegvesen, jernbanefamilien, statsforvalter og øvrige statlige bidragsytere.
- Takk til bypakke- og kommune- administrasjon.
- Næringsliv og andre eksterne aktører!

Dette er et samarbeid for å ta Grenland fremover

- Enten en kan slippe køer med lastebilen - eller bilen – sin.
- Kan sykle trygt og kjapt til jobben eller skolen.
- Kan velge buss oftere enn før.
- Eller rett og slett kan glede seg over at Grenland tar ansvar.

Med reduserte klimautslipp.

Med redusert lokal forurensing.

Og med bedre helse og bymiljø.

Kort sagt: Bidrar til et Grenland som et konkurransedyktig og bærekraftig byområde.